

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY
NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV
Z UMENIA A KULTÚRY**

BRATISLAVA 2016

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu Slovenskej republiky dňa 21. 12. 2016
pod číslom 2016-25786/49974:1-10B0 s platnosťou od 1. 9. 2018

Úvod

Maturitná skúška z predmetu umenie a kultúra vychádza z povinného predmetu umenie a kultúra. Predmet má hodinovú dotáciu, vyučuje sa hodina týždenne v dvoch ročníkoch. Vychádza zo Štátneho vzdelávacieho programu pre stupeň ISCED 3A.

CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Predmet umenie a kultúra ako voliteľný maturitný predmet na základe schopností žiaka v súčinnosti so získanými vedomosťami, schopnosťami a zručnosťami formuje jeho orientovanie sa v minulosti i prítomnosti hodnôt umenia a kultúry, pomáha mu pri poznávaní nástrojov na tvorbu umenia v súčasnosti, ako aj pri chápaní vyjadrovacích prostriedkov kultúry a umenia.

Žiak vie vysvetliť základné pojmy súvisiace s umením a kultúrou, uviesť príklady, aby dokázal, že danej problematike rozumie. Usmerňuje ho, spolu s osobnosťou učiteľa, vytvoriť si vzťah k vlastnej kultúrnej identite i k iným kultúram a rozvíjať schopnosť kritického posudzovania kultúrnych procesov a vnímania umeleckého diania.

Žiak vie formulovať vlastnú hodnotovú orientáciu ako aj emocionálny vzťah pri vnímaní problematiky kultúry a umenia.

Cieľom maturitnej skúšky je zistiť, ako žiak rozumie kultúrnym artefaktom a vývoju kultúry a umenia, ako sa vie orientovať v modernom svete kultúry súčasnosti, či ju dokáže porovnať v kontexte jej vývoja. Maturitná skúška má tiež ukázať, či je žiak schopný vysporiadať sa s problémami súčasnej kultúry, s ktorými sa stretne v praxi a prípadne ich riešiť.

Maturant z predmetu umenie a kultúra by mal byť pripravený aj na ďalšie, vyššie štúdium v humanitnej oblasti, ak jeho vedomosti, zručnosti a orientovanie sa v tematike zodpovedajú požiadavkám učebných osnov a štandardov.

OBSAH MATURITNEJ SKÚŠKY

Cieľové požiadavky vymedzujú, ktoré vedomosti, schopnosti a zručnosti by mal žiak štúdiom predmetu získať, aby ich vedel preukázať na maturitnej skúške.

Celkovo obsahujú 12 tematických okruhov:

1. Kultúra
2. Vrstvy kultúry
3. Kultúra tela
4. Móda
5. Reklama
6. Elektronické médiá
7. Umenie
8. Analýza a interpretácia umeleckého diela
9. Prevádzka v kultúre a trh s umením
10. Náboženstvo
11. Veda
12. Komunikácia

Každé maturitné zadanie obsahuje tri časti (otázky):

Overenie **kompetencií** v komplexnom využívaní poznatkov, schopností samostatne riešiť problémy a navrhovať riešenia nových situácií. Táto časť maturitného zadania používa formulácie: navrhnete, obhajujete, zostavte, kombinujte, vytvorte, vyriešte, prispôbte a pod.

Overenie **aplikačných zručností**, teda nakoľko je žiak schopný uplatniť poznatky pri riešení konkrétnych úloh zo života. Táto časť maturitného zadania používa formulácie: ilustrujte, aplikujte, zdôvodnite, modifikujte, odhadnite, vyhodnoťte, odvoďte a pod.

Overenie **vedomostí** (kognitívne schopnosti, pamäťové schopnosti, porozumenie problematike, triedenie poznatkov). Táto časť maturitného zadania používa formulácie: definujte, porovnajte, vymenujte, vysvetlite, usporiadajte, určte, usporiadajte, analyzujte, klasifikujte, priraďte, zoradte a pod.

1. téma: Kultúra

- **Žiak vie definovať** kultúru na úrovni politického, právneho a ekonomického systému vrátane pojmov ako adaptácia, akulturácia, asimilácia, diskriminácia (pozitívna a negatívna), kultúrny konflikt, kultúrny šok, emigrácia, imigrácia, enkulturácia, etnocentrizmus, globalizácia, kultúrna zmena, kultúrny okruh, kultúrny relativizmus, majorita, minorita, multikulturalizmus, xenofóbia, tradícia, kultúrne povedomie, identita, ľudová kultúra, rasa, národ, etnikum, jazyková skupina, svetové kultúrne dedičstvo, kultúrna pamiatka, národná kultúra.
- **Žiak vie porovnať** niektoré definície kultúry (napr. Dokument Unesco 2002 – kultúra je komplex špecifických duchovných, materiálnych, intelektuálnych a emocionálnych črt spoločnosti alebo sociálnej skupiny, ktorý zahŕňa spolu s umením a literatúrou aj spoločný spôsob života, životný štýl, hodnotový systém, tradície a vieru), poukázať na rozdiel v chápaní obsahu pojmu kultúra.
- **Žiak vie vymenovať** niekoľko základných rozdelení (definícií) kultúry na príklade z histórie (napr. kultúru ako civilizáciu – kultúra starovekého Ríma, kultúru ako svetonázor – napr. romantizmus, renesancia, kultúru ako súbor hodnôt, noriem a artefaktov – kultúra starých Slovanov a pod. a kultúru ako model pre ustálené činnosti a ich produkty – napr. kultúra amerických tínedžerov).
- **Žiak vie navrhnúť** príklady materiálnej, (hmotnej) a duchovnej kultúry, príklady na symboliku konkrétnych artefaktov kultúry (čepiec vydatých žien, kraslice, odev a účes Emo, zelená stužka maturantov, ružový odev bábätiok – dievčat a pod.).
- **Žiak vie porovnať a ilustrovať** rozdielne kultúrne pamiatky, artefakty, piesne alebo ľudové zvyky (napr. zvyky, piesne vo svojom rodisku a v inom regióne, dva vybrané rozdielne artefakty,) európsku kultúru s inými kontinentmi ako ázijská, americká kultúra a pod., kultúrne vplyvy a smery v súčasnej literatúre, výtvarnom umení, hudbe, architektúre, dizajne, divadle, filme, kultúru medzi vybranými krajinami Európy.
- **Žiak vie porovnať** formu, obsah, význam a aktuálnosť vybraných umeleckých diel rôznych žánrov a druhov v histórii a súčasnosti.
- **Žiak vie zdôvodniť** význam a prínos vybranej kultúrnej pamiatky, artefaktu, piesne alebo ľudových zvykov.
- **Žiak vie posúdiť** vplyv internetu a iných sociálnych médií na vývoj kultúry a artefaktov, význam svetového kultúrneho dedičstva a jeho ochrany na vybranom príklade pamiatky/umeleckého diela, kultúrneho artefaktu a pod.
- **Žiak vie interpretovať**, prípadne **zdokumentovať**, formou výkladu alebo digitálnej prezentácie vybranú kultúrnu pamiatku alebo iný artefakt, odkaz kultúrneho duchovného dedičstva, napríklad na konkrétnom literárnom alebo hudobnom diele, umeleckej pamiatke a pod.

2. téma: Vrstvy kultúry

- **Žiak vie vysvetliť**, čo je to vysoká a nízka kultúra; každodenná kultúra, alternatívna kultúra, kontrakultúra, dominantná kultúra, marginálna kultúra, stredný prúd; poklesnuté formy umenia; konvencia a experiment; subkultúry (zvyky, rituály, tradície, produkty), recyklácia v materiálnom a kultúrnom zmysle.
- **Žiak vie analyzovať** kultúrne predmety (úžitková, estetická a znaková funkcia), dizajn výrobkov, architektúra, junk art-umenie odpadu, publikum-masa videoclip, reklamný šot, dokument, projection mapping.
- **Žiak vie ilustrovať** populárnu kultúru, masovú kultúru, masové médiá, žánre, formy; štandardizáciu vedomia; mediálne formáty (telenovela, estráda, reality show, seriály a pod.), gýč, brak, kópia, falzifikát, vkus, ľudia v populárnej kultúre (idol, vzor, norma, rola, celebrita).
- **Žiak vie porovnať** ponímanie kultúry pre vysokú vrstvu a nízku vrstvu v minulosti so súčasným chápaním masovej a bulvárnej kultúry s vysokou kultúrou; vážnu a populárnu hudbu, gýč s umeleckým dielom, tvorivé umenie so stredným prúdom, konvenciu s experimentom.
- **Žiak vie porovnať/interpretovať** kultúrne súvislosti na konkrétnych predmetoch – staré/nové, zastarané/moderné, módne/vkusné/nevkusné, retro/inovatívne; produkty masovej kultúry a vyššieho umenia; médiá, mediálne formáty; v rámci populárnej kultúry – idol, vzor, normu, model, celebrity; športové hviezdy verzus umelecké a morálne authority.
- **Žiak vie vysvetliť** príčiny vzniku subkultúr a ich vplyv na dominantnú kultúru.
- **Žiak vie ilustrovať** na vybranom predmete úžitkovú, estetickú a znakovú funkciu, vybrané produkty masovej kultúry; mediálne formáty, gýč, brak, kópiu, falzifikát umenia v umení a v médiách; vkus a gýč.
- **Žiak vie interpretovať, zdokumentovať a na príkladoch poukázať** na kritériá vysokej a nízkej kultúry, stredného prúdu a tvorivého umenia, konvencie a experimentu.
- **Žiak vie vytvoriť** koncept inštalácie, predstavenia, názorný model s rôznymi kultúrnymi artefaktmi.
- **Žiak vie popísať** kooperáciu vo filmovom štábe.
- **Žiak vie vytvoriť** návrh vlastného kultúrneho/mediálneho produktu (blog, webová stránka, noviny, scenár k vybranému mediálnemu formátu, prezentáciu o svojom idole).

3. téma: Kultúra tela

- **Žiak vie vysvetliť** obsah pojmu kultúra tela, resp. vymenovať okruh problémov, ktoré zahŕňa.
- **Žiak vie definovať** kalokagatiu, ideál krásy, kult tela, tanec, šport, body art, primárne a sekundárne potreby človeka.
- **Žiak vie porovnať** na vybraných ukážkach rôzne koncepcie v postoji k ľudskému telu v súčasnosti a v minulosti, v rôznych kultúrach a obdobiach (pravek, antické sochárstvo, stredovek, renesančné a barokové umenie a ich kult tela (napr. aj vo vzťahu k zdôrazňovaniu sexuality); zdravý a nezdravý životný štýl, ideál krásy v rôznych kultúrach a obdobiach.
- **Žiak vie chronologicky zoradiť** rôzne kultúry a obdobia, pravek, antické sochárstvo, stredovek, renesančné a barokové umenie a ich kult tela.
- **Žiak vie analyzovať** zobrazovanie tela v umení, zdravý a nezdravý vzťah k vlastnému telu.
- **Žiak vie porovnať a definovať** ideál krásy v minulosti a v súčasnosti.
- **Žiak vie vysvetliť** kult tela v športe.
- **Žiak vie porovnať** vizuálnu prezentáciu športovcov a športových udalostí v médiách s prezentáciou tela v umení, reklame a v súťažiach krásy.
- **Žiak vie ilustrovať** ľubovoľnú športovú udalosť, módnú prehliadku, tanečné predstavenie, spoločenskú udalosť.

4. téma: Móda

- **Žiak vie posúdiť** miesto módy v rámci kultúry.
- **Žiak vie vysvetliť**, čo je to móda a jej funkcie (praktická, estetická, erotická, identifikačná, diferenciačná a pod.).
- **Žiak vie porovnať** telo a tvár v rôznych kultúrach, odevný dizajn a jeho vyjadrovacie a výrazové prostriedky, súčasné a minulé štýly odievania.
- **Žiak vie definovať** seba propagáciu, individualitu, seba vyjadrenie; doplnky a úpravy tela ako formu komunikácie, funkcie módy, globalizáciu a národné prvky v móde (vplyv ľudovej kultúry).
- **Žiak vie ilustrovať** na príklade globalizáciu v móde, módu a subkultúry, funkcie odevu (praktická, estetická, erotická, sociointegračná, sociodiferenciačná, reprezentatívna, sviatočná, náboženská, symbolická, ...), odev ako formu neverbálnej komunikácie.
- **Žiak vie zhodnotiť a porovnať** úlohu experimentálnych trendov v módnych časopisoch, televízii, na prehliadkach, v televíznej show.
- **Žiak vie navrhnúť** (verbálne) telový dizajn pre rôzne kultúrne žánre a spoločenské príležitosti.
- **Žiak vie vytvoriť** vlastný návrh odevného dizajnu, virtuálnu módnú prehliadku s národnými prvkami telového dizajnu a s rešpektovaním súčasnej módy.

5. téma: Reklama

- **Žiak vie posúdiť** miesto reklamy v rámci kultúry.
- **Žiak vie definovať** reklamu, jej ciele ekonomické, mocenské, náboženské, vzdelávacie, zábavné a informačné.
- **Žiak vie odhadnúť** psychologické (pôsobenie) reklamy na rôzne cieľové skupiny, možnosti vnieť do reklamy estetickú hodnotu.
- **Žiak vie vymenovať a vysvetliť** možnosti osobnej reklamy a jej možnosti na facebooku, webe, portfóliu, v kultúre ako tovar, v reklamnej kampani.
- **Žiak vie analyzovať** kultúru ako tovar, pozitíva a negatíva prepožičania verejnoprávnych inštitúcií na reklamu tovaru a reklamu kultúry.
- **Žiak vie vysvetliť** dôvody rozvoja možností reklamy.
- **Žiak vie porovnať** možnosti osobnej reklamy s firemnou a štátnou, reklamnú kampaň kultúrneho produktu a predvolebnú kampaň.
- **Žiak vie ilustrovať** kultúru ako tovar, rozdiely v reklame v minulosti a súčasnosti, rozdiely v reklame v rámci kultúry a ekonomicko-sociálnej úrovne rôznych národov, kontinentov a oblastí, nástroje na oslovenie rôznych cieľových skupín.
- **Žiak vie zdôvodniť** na konkrétnom príklade využitie umenia v reklame, využívanie známych osobností v reklame, využívanie umeleckých diel v reklame (hudba, výtvarné umenie, tanec, ...).
- **Žiak vie vyhodnotiť** vybranú reklamu alebo reklamnú kampaň z hľadiska obsahu a estetickej stránky.
- **Žiak vie pripraviť** (verbálne) projekt prezentácie vlastnej myšlienky, idey, príp. **vytvoriť** koncept reklamy na vybraný kultúrny produkt.

6. téma: Elektronické médiá

- **Žiak vie posúdiť** miesto a význam elektronických médií v kultúre.
- **Žiak vie charakterizovať** elektronické médiá (druhy, povaha, funkcie), nové médiá v súčasnom umení (vizuálne umenie, hudba), sociálne médiá – kultúra, etiketa, správanie sa a komunikácia v prostredí, digitálne, interaktívne, hypertextuálne koncepcie.
- **Žiak vie porovnať** rôzne elektronické médiá, ich funkcie, elektronické so sociálnymi médiami, klasické elektronické médiá s modernými možnosťami počítačov, analógové a digitálne médiá, softvérové umenia a počítačové hry.
- **Žiak vie vysvetliť** na konkrétnom príklade, čo je to umenie elektronických médií (multimédiá, softvérové umenie, hry), digitálne umenie, virtuálne siete a simulácie.
- **Žiak vie analyzovať** na príklade psychologický efekt elektronických médií na vnímateľov podľa vekových kategórií, ich pôsobenie na individuálneho vnímateľa v rôznych podmienkach.
- **Žiak vie ilustrovať** na príklade pozitíva a negatíva ovplyvňovania kultúry a umenia elektronickými médiami a vplyv digitalizácie na socio-kultúrny priestor a „stratu autora“.

- **Žiak vie obhájiť** (verbálne) vlastný umelecký/vzdelávací projekt/aktivity v prostredí elektronických médií.

7. téma: Umenie

- **Žiak vie posúdiť**, aké miesto má umenie v rámci kultúry.
- **Žiak vie špecifikovať** umenie, umelecký druh, sloh, smer, štýl, obsah a formu umeleckého diela, funkcie umeleckého diela, funkcie umenia (estetická, náboženská, praktická, oslavná, politická, reprezentatívna, psychologická, didaktická, magická, obradná, ...).
- **Žiak vie vymenovať a charakterizovať** umelecké slohy v ich časovej následnosti.
- **Žiak vie vysvetliť** klasifikáciu umenia, výtvarné umenie, hudbu, literatúru, tanec, syntetické umenie (film, divadlo), umenie pre umenie (l'art pour l'art), funkcie umeleckého diela.
- **Žiak vie porovnať** umelecké stratégie na princípe privlastnenia-apropriácie iného umeleckého diela, konceptu alebo myšlienky, zasadené do iných súvislostí v novom diele.
- **Žiak vie ilustrovať na príklade** umelecký druh, sloh, štýl, smer, umenie ako mágiu, predmet kultu, poznania, zábavy a pod.
- **Žiak vie priradiť** umelecké dielo k umeleckému druhu, k umeleckému smeru, autorovi.
- **Žiak vie rozlíšiť** kombináciu umeleckých druhov v syntetických umeniach.
- **Žiak vie** zobrazit' prostriedkami ktoréhokoľvek umeleckého druhu ľubovoľnú situáciu (motív).
- **Žiak vie** uviesť príklady v jednotlivých umeleckých slohoch v dejinách umenia – napr. románsky, gotický, renesančný, barokový, rokokový, klasicistický alebo romantický. Realistický, impresionistický.
- **Žiak vie** poukázať na príklade na paralely umenia a iných oblastí kultúrnej tvorby (napr. náboženstvo, veda, šport, hra, ...).

8. téma: Analýza a interpretácia umeleckého diela

- **Žiak vie posúdiť**, kde zaradiť umelecké dielo v rámci kultúry.
- **Žiak vie definovať** obsah a formu umeleckého diela, tvorbu, recepciu, percepciu, symbol, ikonu, workshop, diskusiu, happening, podujatia (výstava, koncert, show, festival, klubová akcia).
- **Žiak vie špecifikovať a porovnať** výrazové a vyjadrovacie prostriedky v literatúre (alegória, anafora, paralela, metafora, ...), vo výtvarnom umení (formát, kompozícia, priestor, uhol pohľadu, farba, ...), v hudbe (melódia, harmónia, rytmus, dynamika, ...), v pohybovom umení (tempo, trvanie, kontrast, smer, ...), príp. vo filme, v divadle.
- **Žiak vie porovnať** koncepcie a aspekty interpretácie umeleckého diela (historický, ikonografický, psychologický, sociálny, autorský), súvťahnosť obsahových

a formotvorných zložiek, význam a výraz, techniky tvorby umeleckého diela v rôznych druhoch umenia.

- **Žiak vie vyhodnotiť** význam umeleckého diela z hľadiska prirodzeného, konvenčného, symbolického, morálneho, transcendentného, alegorického a pod.
- **Žiak vie verbálne a umelecky interpretovať** vybrané umelecké dielo alebo artefakt – parafráza, posun, ozvláštnenie, persifláž a pod.
- **Žiak vie aplikovať** médium ako prostriedok medziľudskej komunikácie.
- **Žiak vie ilustrovat'** využitie vyjadrovacieho výrazového prostriedku vo vybraných umeleckých druhoch, tri výrazové prostriedky v jednotlivých umeleckých druhoch.
- **Žiak vie porovnať** intenzitu a rôznorodosť estetického zážitku z vnímania vybraných umeleckých diel a artefaktov.
- **Žiak vie priradiť** funkcie k vybraným umeleckým dielam.

9. téma: Prevádzka v kultúre a trh s umením

- **Žiak vie posúdiť**, kde zaradiť trh s umením v rámci kultúry.
- **Žiak vie vymenovať** kultúrne a umelecké inštitúcie, formy prezentácie umenia (galérie, múzeá, výstavy, veľtrhy, festivaly, aukcie, koncerty, predstavenia).
- **Žiak vie porovnať** úlohu rôznych kultúrnych a umeleckých inštitúcií, reklamu a marketing, prezentáciu v rôznych médiách (odborné časopisy, publikácie, show, happening, workshop, diskusia, kampaň) ako formy prezentácie umenia.
- **Žiak vie odlišiť** mecenášstvo od sponzorstva, originál od reprodukcie, kópie, falzifikátu a plagiátu.
- **Žiak vie porovnať** hodnotu a funkciu originálu s hodnotou a funkciou reprodukcie, kópie, falzifikátu, plagiátu.
- **Žiak vie ilustrovat'** na príkladoch trh s umením a jeho možnosti a obmedzenia v rôznych druhoch umenia a kultúry v minulosti a dnes – reklama, marketing umenia, aukcia, objednávka diela, mecenášstvo, sponzorstvo a pod., hodnota umenia.
- **Žiak vie na príklade posúdiť a nájsť rozdiely a paralely** ekonomického zhodnotenia a kultúrny význam diela masovej produkcie a experimentálneho umenia ako aj rozdiely v zhodnocovaní vybraných druhov umení – status, korisť, zberateľstvo, jedinečnosť, kapitalizácia.
- **Žiak vie vyhodnotiť vplyv** umenia na rôznorodé sociálne cieľové skupiny, úlohu umeleckej kritiky, úlohu obecenstva, vplyv technológií na funkciu a hodnotu umeleckého diela (hodnota a funkcia originálu, reprodukcie, kópie, falzifikátu, plagiátu).
- **Žiak vie odhadnúť** (objasniť vzťah medzi dielom a cieľovou skupinou) na vybranom umeleckom diele alebo artefakte, podiel umeleckého trhu a vyjadrení umeleckej kritiky na jeho úspechu, respektíve neúspechu/ohodnotenia v danej epoche historického vývinu, vyspelosti a konzumnosti publika/spoločnosti.

- **Žiak vie interpretovať a analyzovať** vybrané umelecké dielo (slovne zhodnotiť zážitok z navštíveného kultúrneho a umeleckého podujatia, vytvoriť prezentáciu alebo recenziu vybraného umeleckého diela).
- **Žiak vie vyjadriť** svoj názor na repatriáciu vybraných umeleckých diel.

10. téma: Náboženstvo

- **Žiak vie posúdiť** miesto náboženstva v rámci kultúry.
- **Žiak vie vysvetliť, čo je to náboženstvo a rozlíšiť** charakteristické črty základných typov náboženstiev a pojmov teizmu – monoteistické náboženstvo, polyteistické náboženstvo, samospasiteľné náboženstvo.
- **Žiak vie porovnať** kresťanstvo, judaizmus a islam, sakrálny a profánny priestor, sakrálny a profánny čas, religionistiku a teológiu, poznávanie náboženské, umelecké a vedecké.
- **Žiak vie porovnať** teológiu s religionistikou, sakrálne s profánnym umením, kultúrou a pod. v rôznych historických obdobiach vývoja ľudskej civilizácie.
- **Žiak vie posúdiť** význam vplyvu náboženstva a cirkví na kultúrny, ideový a ekonomický rast/stagnáciu ľudskej civilizácie a krajín v minulých storočiach a v súčasnosti.
- **Žiak vie vyhodnotiť** význam poznávania svetových náboženstiev a ich vplyv na minulosť a súčasnosť v Európe, Ázii, Amerike.
- **Žiak vie ilustrovať** na príklade význam náboženstva pre ľudí v minulosti a súčasnosti, vplyv náboženstva na umenie.
- **Žiak vie priblížiť** na príklade, ako sa náboženstvo môže prejavovať v myslení, správaní, cítení a túžbach človeka, ako môže ovplyvniť jeho správanie sa pri potrebe asimilovať sa v inej kultúre a prostredí.
- **Žiak vie ilustrovať** niektoré zaniknuté a praktizované náboženstvá pomocou obrazového materiálu (odev, jedlá, modlitba, symboly, miesto uctievania, ...).

11. téma: Veda

- **Žiak vie posúdiť** miesto vedy v rámci kultúry.
- **Žiak vie vysvetliť**, čo je to veda a porovnať ju s náboženstvom a umením.
- **Žiak vie nájsť rozdiely** medzi formálnymi (abstraktnými) vedami a reálnymi (empirickými) vedami.
- **Žiak vie ilustrovať** na príkladoch z oblasti humanitných, prírodných a interdisciplinárnych vied, v čom sa diametrálne odlišujú a v čom sú si podobné, prípadne, v čom majú spoločný prienik.
- **Žiak vie špecifikovať** Nobelovu cenu, Fieldsovu medailu, pozná aj niektorých ocenených súčasníkov.
- **Žiak vie uviesť** ďalšie príklady mien svetoznámych vedcov vrátane úspešných Slovákov.

- **Žiak vie objasniť** na konkrétnych príkladoch, na základe vlastných skúseností a poznania, čo znamená objektívny, subjektívny, analýza, indukcia, dedukcia, komparácia, hypotéza.
- **Žiak vie vystihnúť** podstatu vedeckého, náboženského a umeleckého poznávania.
- **Žiak vie zhodnotiť** klady a zápory, ktoré vedecký pokrok prináša ľudskej spoločnosti, prírode, vesmíru.
- **Žiak vie prezentovať** na konkrétnych príkladoch, pomocou obrazového materiálu, prepojenie umenia s vedou.

12. téma: Komunikácia

- **Žiak vie posúdiť**, aké miesto a funkcie má komunikácia v rámci kultúry.
- **Žiak vie vysvetliť**, čo je to komunikácia, jej cieľ, efekt komunikácie, komunikačná situácia, zámerná komunikácia, nezámerná komunikácia, bezprostredná komunikácia, sprostredkovaná komunikácia, verbálna komunikácia, neverbálna komunikácia, komunikačný kanál, obsah komunikácie.
- **Žiak vie definovať vzťahy medzi** komunikátorom (vysielateľ, iniciátor) a príjemcom (recipient).
- **Žiak vie vysvetliť** význam a dôležitosť vzájomnej komunikácie v súčasnej (spoločnosti), medzi jednotlivcami, národmi, národnosťami, krajinami, rôznymi kultúrami, náboženstvami, ideológiami pre vzájomné poznávanie a zblížovanie sa, vzájomnú výmenu poznatkov a skúseností.
- **Žiak vie posúdiť** vplyv rastu ekonomiky, objavu moderných technológií na zmeny v spôsobe komunikácie v spoločnosti.
- **Žiak vie porovnať** komunikáciu zámernú a nezámernú, bezprostrednú a sprostredkovanú, verbálnu a neverbálnu.
- **Žiak vie zhodnotiť** špecifickosť komunikácie v umení.
- **Žiak vie ilustrovať** na príklade rôzne spôsoby komunikácie v jednotlivých druhoch umenia a v kultúre.
- **Žiak vie prezentovať** na konkrétnych príkladoch komunikáciu medzi autorom umeleckého diela a recipientom.